

Matica Hrvatska je priložila zaradi razpora med „starimi“ in „mladimi“ poročilu o svojem delovanju obrambo svoje literarne smeri pri izdajanju knjig. Brez ozira na obliko hoče in mora iz narodne dolžnosti izdajati knjige, ki so prepojene s pravim narodnim duhom in ki bravec npravno dvigajo, ter se mora ustaviti struji, ki poplavlja hrvaške rodbine s tujim, neokusnim ter tudi nenravnim blagom — in to za visoko ceno! Trudila se bo obvarovati inteligenco pogubnih vplivov, zlasti pa hoče skrbeti za to, da poda zdravo berilo svojim 12.000 članom iz preprostega ljudstva, pri katerih ima knjiga več vpliva, kot pri inteligenci. Gotovo je lepo in pravično, da se ozira „Matica“ bolj na potrebe 12000 preprostejših, kot na 1000 inteligentnejših članov, ki imajo še mnogo drugega slovsstva.

„Poezija za politikata.“ Pred kratkim je izšla na Bolgarskem s tem naslovom knjižica, katero časopisi zelo hvalijo. Bolgarski pesniki so opevali preteklost, ljubezen, sovraštvo, pozabili pa so samo ene stvari — politike. Življenje je izvor poezije. Prava poezija ne blodi v oblakih in megli, ampak poje o življenju. Dandanes obsega na Bolgarskem politika velik kos življenja. Vsako leto se vrše volitve, podirajo se stari in volijo novi poslanci in ministri, stvarjajo se nove stranke bore se med seboj, poražajo se in umirajo. Tako življenje živijo danes Bolgari. In glej! — vstal je pesnik, ki opeva to življenje. Prebirajoč knjižico, se mora človek čuditi genialnosti neznanega avtorja, ki je znal to življenje ovekovečiti v drobnih stihih. Da bo politika prodirala v umetnost, je gotovo; če bo tudi dobro, bomo videli!

CARSKI KIOSK PRI BLAGOSLAVLJANJU VODE PRED ZIMSKO PALAČO.

Bosnische Volksmärchen v. Milena Preindlsberger-Mrazović. — Innsbruck 1905. — Pisateljica je podala v nemškem jeziku petnajst izbranih pravljic, ki jih je nabrala med narodom v Bosni. Po vsebini so te pravljice slične narodnemu blagu te vrste vseh narodov, zlasti pa Jugoslovanov. Nekaj posebnega na njih je pa tisti pristno bosenski in slovanski duh, ki ga je znala pisateljica tudi v tujem jeziku dobro ohraniti. Koristiti utegne to delo morebiti s tem, da bo seznanilo neslovanske, zlasti nemške bravec z originalnim, otročje-poštenim mišljenjem bosenskega naroda. — Elegantno opremljeno knjigo krasi mnogo dobrih etnografskih slik, ki jih je naslikal Ewald Arndt.

V „Slov. Přeledu“ opominja neki jugoslovanski dopisnik, naj bi se Jugoslovani zedinili pri izdajanju skupnega almanaha vsaj o svojem naslovu in govorili ter pisali, kakor Čehi in Slovenci že delajo, „Slovan“ in „slovanski“ in potemtakem tudi „jugoslovanski“. Sedaj ima vsak narod drugačno obliko, ki se pa razlikuje samo po eni črki. Tako pišejo Slovenci „jugoslovanski“, Hrvatje pravijo „jugoslavenski“, pri Srbih je običajna oblika „jugoslovenski“, Bolgari pa rabijo „jugoslavjanski“. Naj bi se ohranili samo češka in ruska (slavjanskij) oblika, druge pa naj bi se prilagodile češčini ali ruščini, katera jim je pač bližja. Tako bi mogli Bolgari ohraniti rusko obliko, ostali Jugoslovani pa bi se poprijeli

češke. To obliko imajo tudi Lužičani in Poljaki (Słowian, slowiański), izpremenjeno le po pravilih svoje izgovarjave.

Knez Svjatopolk Mirskij,
bivši ruski notranji minister.

Maksima Gorkega štiridejanska drama „Dačniki“ (Letoviščniki) je bila pred kratkim na ruskih odrih prvokrat uprizorjena. Z največjo nestrpnostjo je občinstvo pričakovalo te uprizoritve, bilo pa je po predstavi zelo presenečeno in razočarano, dasi je izborna osebje najboljše sedanje ruske rediteljke in igravke V. F. Komisarževske vse storilo, da s pomočjo izbornega igranja drama uspe. V „Dačnikih“ že ni več tiste moči, ki se je pokazala v dramah „Meščani“ in „Na dnu“. Niti prva niti druga igra nima sicer silnih prizorov, vendar pa zakriva v prvi

S. J. Witte,
ruski finančni minister.

dobra karakteristika, v drugi pa drznost ter zanimivost značajev pomanjkanje dejanja. V „Dačnikih“ ni nobenega zapletka, toda primanjkuje tudi zanimivih oseb in značajev, dejanje pa je razvlečeno še bolj kot v prejšnjih delih Gorkega. V „Meščanih“ je bila

enota rodbine, ki je vezala dejanje, v drami „Na dnu“ je bila enota prostora z enotnimi interesi, ki so vezali vse te ljudi, da se je drama vsaj nekako razvijala. Toda v „Dačnikih“ ni nikjer nič takega, mogli bi biti napisani tudi v 20 in 30 dejanjih, in vedno bi se isto ponavljalo. Od dram Čehova, ki se odlikujejo po mogočnem učinku dejanja, se ločijo drame Gorkega vsled svoje raztegnjenosti. V tem oziru so nekaj novega in poizkušajo prenesti v gledišče vsakdanje življenje s svojimi vsakdanjimi dogodki, kateri se ponavljajo brez dviganja in spuščanja zastora 365krat na leto.

Poljski zgodovinar Ferdinand Hoesick je ravnokar izdal večjo historijsko monografijo „Julian Klacsko, njegovo življenje in delovanje“. Poljski revolucionar je tu popisan na dolgo in široko in pred bravčevimi očmi vzraste cela družba poljskih zarotnikov z vseh koncev Poljskega. O mnogih osebah in dogodkih izvemo tukaj marsikaj, kar je bilo do-

Veliki knez Sergij,
umorjen dne 8 febr. t. l. v Moskvi.

sedaj neznano. Zanimiv je opis teh upornikov poljskih iz l. 1830. Nekatere otroške, sanjave duše so se začele bojevati za razkosano domovino s praznimi rokami, brez organizacije, s srcem polnim samega navdušenja. Zanimiv je shod upornikov v Poznanju iz l. 1831. Ko so prebrali oklic na narod, poln gromovitih fraz, so začeli nekateri udeleženci jokati in zdihovati. Ravno so prelivali najslajše solze za domovino, ko odpre eden izmed članov odbora nenadoma vrata in pripelje vitkega, temnolasega mladeniča z jetično rdečico na obrazu, z lepimi potezami, toda suhega in shujšanega. In začel mu je predstavljati vse po vrsti, nato pa je slavnostno postavil prišleca v sredo in izpregovoril: „Słowacki, pesnik.“ Ime Słowackega tedaj še ni bilo tako znano, da bi bilo kaj posebno učinkovalo na družbo. Toda prišlec je bil sprejet, vso stvar so mu razložili od začetka, na oklic na narod pa so prejšnji oponenti zopet odgovarjali z odkritosrčnimi solzami in ubranim sto-